

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Kuressaare Haigla Sihtasutus
haigla@saarehaigla.ee
Aia tn 25
93815, Saare maakond, Kuressaare linn
Registrikood: 90004059

06.09.2023 nr 11.1-12/23/1127

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise kohta ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „Tervishoiuteenuste kättesaadavuse parandamine ja tervishoiu kriisideks valmisoleku tagamine“ raames otsuse Sihtasutusele Saaremaa Haigla (edaspidi *toetuse saaja*) projekti „SA Kuressaare Haigla psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine, magnetresonantstomograafi soetamine ja vastavate ruumide väljaehitamine“ (projekti nr 2014-2020.15.02.21-0006; edaspidi *projekt*) osas.

Rakendusüksus tuvastas projekti kulude kontrollimisel, et toetuse saaja ei ole riigihanke viitenumbri 243498 „Magnetresonantstomograafi ostmine“ (edaspidi *hange nr 243498*) ja riigihanke viitenumbri 250554 „MRT ruumide väljaehitamine“ (edaspidi *hange nr 250554*) läbiviimisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus antud rikkumistega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks moodustab 263 800 eurot.**

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 punktid 4 ja 6, § 45 lg 1 punktid 2 ja 3, § 46, § 47, § 48 lõiked 1 ja 3, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 2 lg-d 1 ja 2, § 21 lg 3, § 22¹ lg 1 p 4, § 22³ lg 4, 5 ja 10, § 22⁸ ja tervise- ja tööministri 14.06.2021 käskkirjaga nr 7 kinnitatud lisa „Haiglavõrgu arengukava haiglate infrastruktuuri investeringud“ toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT määrus*) punkt 7.9.1, samuti toetuse saajaga peetud kirjavahetus ning projekti raames esitatud kuludokumendid nr 2-5.

STS § 26 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust kui ta on hankija RHS-i tähenduses. Käesoleval juhul on toetuse saajaks SA Kuressaare Haigla, kes on avalik-õiguslik juriidiline isik RHS § 5 lg 2 p 2 mõistes ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima RHS-is sätestatud korda.

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

1. Toetuse saaja on hankes nr 250554 seadnud nõutust lühema pakkumuste esitamise tähtaja

1.1 Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja viis avatud hankemenetlusena läbi hanke nr 250554 (hanketeade avaldati riigihangete registris 23.05.2022) pakkumuste esitamise tähtajaga 15.06.2022 kell 11:00. Hankemenetluse tulemusel sõlmiti eduka pakkujaga Pihla Grupp OÜ (edaspidi *töövõtja*) 13.07.2022 ehitustöövõtuleping nr 07-250554 (edaspidi *hankeleping*) maksumusega 345 398,90 eurot.

Rakendusüksus tuvastas hanke kontrolli käigus, et toetuse saaja on seadnud pakkumuste esitamiseks lühema tähtaja kui riigihangete seaduses on nõutud. Toetuse saaja on pakkumuste esitamiseks jätnud 22 päeva, kuigi oleks pidanud olema minimaalselt 25 päeva.

Rakendusüksus on seisukohal, lühema pakkumuste esitamise tähtaja seadmine ei ole kooskõlas RHS § 93 lõike 1 punktis 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega.

1.2 Toetuse saaja seisukoht

Toetuse saaja on 17.02.2023 selgitanud, et „*hankemenetlus korraldati teadmisega, et ehitustööde eeldatav maksumus on 100 000 €. Kuna ehitustööd ei olnud keerulised ja pakkumused olid väga lähedased, siis hankija leidis et uue hankemenetluse korraldamine ei ole põhjendatud.*“.

1.3 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 93 lg 1 punkti 3 kohaselt ei või avatud hankemenetluses ehitustööde hankelepingu puhul pakkumuste esitamise tähtaeg olla lühem kui 25 päeva hanketeate väljaannete talitusele esitamisest arvates, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda. Käesoleval juhul oli riigihanke eeldatav maksumus 100 000 eurot, kuid kolm pakkumust, mis esitati olid kõik üle kolme korra kõrgemad. Seega oli toetuse saaja seadnud eeldatava maksumuse ebakorrektselt.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 135 lõike 1 ja RHS § 93 lg 1 punkti 3 koosmõjus hakkab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus. TsÜS § 136 lõike 9 alusel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni.

Vastavalt riigihangete registrile oli pakkumuste esitamise tähtajaks hanketeates märgitud 15.06.2022 kell 11:00. Hanketeade oli avaldatud 23.05.2022 kell 15:00 ehk pakkumuste esitamiseks jäi aega 22 päeva, mis on vähem kui seaduses sätestatud absoluutne miinimum (25 päeva).

Eirates seaduses sätestatud tähtaja andmise kohustust, rikkus hankija muu hulgas konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtet RHS § 3 p 3 tähenduses. Turul olemasoleva konkurentsi ärakasutamine annab võimalikult paljudele pakkujatele võimaluse riigihankes osaleda ja arendab seeläbi turuolukorda ning suurendab tõenäosust, et hankija saab hanke tulemusena tema vajadustele vastava parima lahenduse. Käesoleval juhul ei saa välistada, et turul leidunuks potentsiaalseid pakkujaid, kes oleksid nõutava tähtaja korral teinud samuti pakkumuse. Riigihanke alusdokumentidele nõuetekohaselt vastava pakkumuse esitamata jätmise võis potentsiaalselt hankest huvitatud isikul jääda tegemata ainuüksi ajakriitilistel põhjustel.

Rakendusüksuse hinnangul on seaduses sätestatust lühema tähtaja seadmine oluline rikkumine RHS § 93 lg 1 punkti 3 mõistes.

1.4 Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 5 %

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Hankija poolt talle pandud kohustuse eiramise tulemusena on tekkinud kahju, kuid selle suurust ei ole võimalik hinnata, sest ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemused, kui hankija oleks seadnud nõuetekohase pakkumuste esitamise tähtaja. Tagantjärele ei ole võimalik tuvastada, kas mõni potentsiaalne pakkuja jättis oma pakkumuse nõutust lühema tähtaja tõttu esitamata, kas tema pakkumus võinuks osutada edukaks ja kas toetuse saajal tekkinuks soodsam võimalus ehitustööde teostamiseks.

Otsuse p-s 1.1 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22¹ lg 1 p-s 4 toodud asjaolud, mille järgi kohaldatakse hankelepingule 5-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui avatud hankemenetluses riigihanke pakkumuste esitamise miinimumtähtaeg on nõutust vähem kui 30 % lühem. Kuna ühendmäärus ei näe nimetatud juhtumi esinemisel ette 5 % veelgi madalama finantskorrektsiooni määra kohaldamise võimalust, siis puudub rakendusüksusel konkreetse protsendimäära suuruse osas kaalutusõigus.

Isegi kui finantskorrektsiooni määra suuruse osas esineks antud rikkumise puhul kaalutusõigus ühendmääruse § 22⁸ ja § 21 lg 1 mõistes, on ühendmääruse seletuskirjas väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumine ikkagi ühendmääruse § 22¹ lg 2 p-s 2 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 5-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Samuti selgitab ühendmääruse seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et rakendatav finantskorrektsiooni määr 5 protsendist veelgi madalam peaks olema.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt on ühendmääruses sätestatud finantskorrektsiooni määradega juba kohustuse eiramise võimalikku mõju kaalutud. Lisaks täiendab seletuskiri, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav

ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

2. Toetuse saaja on riigihankes nr 243498 riigihanke alusdokumente muutnud selgitustega, seadnud ebaselged hanketingimused ja tunnistanud vastavaks mittevastava pakkumuse

2.1 Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja viis avatud hankemenetlusena läbi riigihanke viitenumbri 243498 „Magnetresonantstomograafi ostmise“ (hanketeade avaldati 21.02.2022), mille tulemusel sõlmiti edukaks tunnistatud pakkujaga Siemens Healthcare Oy Eesti filiaaliga müügileping nr 1-1431/243498 maksumusega 820 000 eurot.

2.1.1 Toetuse saaja on selgitustega riigihanke alusdokumente muutnud

Siemens Healthcare Oy Eesti filiaal esitas 20.03.2022 toetuse saajale küsimuse (ID 646702): „*Gantry ekraan võimaldab kõike eelpool nimetatud nõudeid täita, väljaarvatud see, et magnetresonantstomograafil puuduvad positsioneerimis laserid. Kas sellisel juhul võib pakkumist esitada, kui seadmel on patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad?*“ Toetuse saaja vastas 23.03.2022 järgmiselt: „Jah, hankija aktsepteerib laserite asemel ka 3D kaameratega lahenduse, kuna tehniliselt on 3Dkaameratega lahendus täpsem ja patsiendi positsioneerimine kiirem.“

Toetuse saaja on andud riigihankes huvitatud ettevõtjatele ostetavate toodete kohta informatsiooni, mida riigihanke alusdokumendid ei sisaldanud. Toetuse saaja ei ole selgitustes antud muudatusi viinud sisse tehnilisse kirjeldusse ega muudesse riigihanke alusdokumentidesse. Sellega on toetuse saaja rikkunud RHS § 46 lõikes 3 sätestatud keeldu, mille kohaselt ei saa selgituste ega selgitamist võimaldavate dokumentidega muuta riigihanke alusdokumente.

2.1.2 Toetuse saaja on seadnud ebaselged hanketingimused

- Toetuse saaja on riigihanke alusdokumentides sätestanud: „*Hankija soovib osta Kuressaare Haigla Sihtasutusele uue magnetresonantstomograafi koos tarne, paigalduse, seadistuse, kasutajakoolituse, garantiiaegse hoolduse ja garantiijärgse hooldusega.*“;
- Toetuse saaja on seadnud hindamiskriteeriumid, milles märgib, et arvestab tehnilises kirjelduses esitatud seadme maksumust koos tarne, paigalduse, seadistuse, kasutajakoolituse ja garantiiaegse hooldusega (garantiijärgset hooldushinda ei küsi);
- RHAD dokumendis HD Lisa 1 tehniline ettepanek IV ptk kohaselt on hankija nõudnud, et pakkujad peavad esitama garantiijärgse hoolduse hinna 4. aasta kohta;
- Hankelepingu projekti punktis 2.3 on kirjas: „*Ostjal on õigus sõlmida garantiiperioodi järgselt Müüjaga hooldusleping pakkumuses toodud tingimustel: seadme garantiijärgse reglementeeritud hoolduse (4 aastat) kogumaksumus on __ EUR (__ EUR/aastas), millele lisandub käibemaks.*“.

Toetuse saaja on seadnud riigihankes ebaselged tingimused, mis puudutavad seadme garantiijärgset hooldust. Toetuse saaja on rikkunud RHS § 3 üldpõhimõtteid, mille kohaselt peab tingimuse sisustamine olema selge, läbipaistev, kontrollitav, asjakohane, põhjendatud ja kooskõlas hanke eesmärgiga. Tingimused ei saa olla meelevaldsed, vaid peavad tulenema sõlmitava hankelepingu esimest ja hankija vajadustest.

2.1.3 Toetuse saaja on tunnistanud vastavaks mittevastava pakkumuse

- Tehnilise kirjelduse punkt 1.5.11 järgi tuli pakkuda seadet: „*Magnetresonantstomograafi esipaneelil saab nuppude abil muuta tunneli ventilatsiooni taset, tunneli valgustust; alustada, katkestada ja ajutiselt peatada skaneering; liigutada patsiendi laud landmark*

või „kodu“ ehk „home“ positsiooni; liigutada lauda edasi-tagasi, peatada laua liikumine, laua liikumine skaneerimispositsiooni; magnetresonantstomograafi küljes on laserite sisse-välja lülitamise nupp, landmark nupp.“

- Eduka pakkuja pakkumuses esitatud seadme kirjeldus: „Gantry Select&GO ekraan võimaldab kõike seda teha. Tunneli valgustust ja ventilatsioonitaset saab muuta. Järjestust saab käivitada ja peatada. Jogwheeli saab kasutada laua liigutamiseks: koju, patsient isotsentris, patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad.“ Eduka pakkuja seadmel puuduvad patsiendi positsioneerimiseks positsioneerimise laserid, mille asemel on patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad.

Edukas pakkuja pakutav toode ei vasta nõutule. Toetuse saaja on sellele vaatamata tunnistanud vastavaks ja edukaks pakkumuse, mis oleks RHS § 114 lg 2 kohaselt tulnud tagasi lükata.

2.2 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

2.2.1 Toetuse saaja on muutnud selgituse alusel riigihanke alusdokumente

RHS § 46 lg 3 sätestab, et riigihanke alusdokumentide kohta esitatavad selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid ei tohi sisaldada uut teavet, ilma milleta ei ole pakkumuste esitamine võimalik või muutuksid juba esitatud pakkumused riigihanke alusdokumentidele mittevastavaks või muutuks nende sisu. Selgituste ja selgitamist võimaldavate dokumentide alusel on keelatud riigihanke alusdokumente muuta.

Hankija on hanke nr 243498 alusdokumentide kohta andnud selgitustega teavet, mis on vastuolus RHS § 46 lõikega 3.

Otsuse punktis 2.1.1 märgitud seadmete osas andis toetuse saaja selgitustega teada, et aktsepteerib laserite asemel ka 3D kaameratega lahenduse. Sellega on hankija teabevahetuse käigus lisanud hankeeseme spetsifikatsiooni, mida hankedokumendid ei sisaldanud. Rakendusüksuse hinnangul on toetuse saaja andnud uut infot, ilma milleta võis pakkuja jätta pakkumuse esitamata, mis võis omakorda mõjutada pakkujate ringi.

Seega on toetuse saaja 23.03.2022 vastustega andnud hankest huvitatud ettevõtjatele täiendavat teavet, mida hanke alusdokumendid sh tehniline kirjeldus ei sisaldanud. Tegemist on teabega, ilma milleta ei ole pakkumuse esitamine võimalik või muutuks nende sisu, sest tegemist on uue teabega, mida riigihanke alusdokumendid ei sisaldanud. Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja on rikkunud RHS § 46 lõikes 3 sätestatud keeldu.

Rakendusüksus märgib, et selgituste kaudu riigihanke alusdokumentide muutmine on lubamatu põhjusel, et hankest huvitatud isikutel pole kohustust RHRi teabevahetuse rubriigis sisalduvate küsimuste-vastustega tutvuda. Selleks, et kõigile huvitatud isikutele oleks võrdselt kättesaadav ühesugune informatsioon riigihanke objekti ja/või tingimuste kohta, peab vastav teave olema esitatud kas hanketeates või muudes riigihanke alusdokumentides.

RHS § 46 lg 3 esimesest lausest tulenevalt peab hankija huvitatud isikute küsimustele vastamisel igakordselt kaaluma, kas tema poolt edastatav informatsioon sisaldus riigihanke alusdokumentides või edastab hankija oma selgitustega uut ja täiendavat informatsiooni, mis võib juba esitatud pakkumuste sisu muuta. Hankija peab selgituste andmisel suutma hinnata, kas ilma vastavate selgitustega tutvumata ning üksnes algsete s.o muutmata alusdokumentides sisalduva informatsiooni alusel esitatud pakkumus oleks endiselt vastav ning kas selle alusel pakutavad asjad, teenused või ehitustööd on oma sisult ja kvaliteedilt need, mida hankija tegelikult silmas pidas.

Riigihanke alusdokumente muutvate selgituste andmisega on toetuse saaja ühtlasi rikkunud ka RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. RHS § 3 punktis 1 nimetatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et riigihankest huvitatud ettevõtjad teaksid täpselt riigihanke tingimusi ning et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Hankemenetlus peab olema läbiviidud selgete ja ühtsete reeglite alusel, mille järgimine on nii sisu kui ka vormi poolest tagantjärgi tuvastatav. Kui toetuse saaja ei lähtu selgituste andmisel iseenda poolt riigihanke alusdokumentides ostetavatele asjadele esitatud nõuetest või annab riigihankest huvitatud ettevõtjatele selgitusi, mis sisaldavad võrreldes riigihanke alusdokumentides tooduga uut infot, ilma seejärel riigihanke alusdokumente muutmata, ei tegutse toetuse saaja läbipaistvalt ja kontrollitavalt.

RHS § 3 punktis 2 sätestatud isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et toetuse saaja ei tohi luua ühelegi riigihankest huvitatud ettevõtjale teiste isikutega võrreldes soodsamat olukorda. Võrdse kohtlemise põhimõtte eeldab, et samadel asjaoludel koheldakse kõiki isikuid ühtemoodi. Riigihanke alusdokumentidega vastuolus olevate selgituste andmisega on toetuse saaja ebavõrdselt kohelnud neid riigihankest huvitatud ettevõtjaid, kes laadisid riigihangete registrist riigihanke nr 246254 alusdokumendid alla, tutvusid nendega ja jätsid riigihanke juurde registreerumata, sest nad ei olnud võimelised toetuse saajale pakkuma tooteid tehnilises kirjelduses esitatud tingimustel.

Toetuse saaja RHS § 46 lg 3 rikkumine eksitas riigihankest huvitatud ettevõtjaid ja võis välistada potentsiaalsete pakkujate riigihankel osalemise. Kui riigihankel ei saa osaleda kõik riigihankest huvitatud ettevõtjad, ei saa toetuse saaja järgida RHS § 3 punktis 3 sätestatud üldpõhimõtet ja tagada konkurentsi efektiivset ärakasutamist riigihankel. Kuivõrd toetuse saaja rikkus RHS § 3 punktides 1-3 sätestatud üldpõhimõtteid, rikkus toetuse saaja ka RHS § 3 punktis 5 sätestatud üldpõhimõtet, sest hankemenetluses esineva rikkumise tõttu ei ole teada, milline oleks võinud olla riigihanke nr 243498 pakkujate ring, sh edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujad ning nende pakkumuste maksumused ja hankelepingute hind, mistõttu ei ole tagatud ka parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel hankelepingute sõlmimine.

Kokkuvõttes on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja on rikkunud RHS § 46 lg-t 3 ning § 3 punktides 1 ja 2 nimetatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. Seega ei ole toetuse saaja täitnud STS § 26 lg-st 1 tulenevat kohustust järgida RHS-i.

2.2.2 Toetuse saaja on seadnud ebaselged hanketingimused

RHS § 3 kohaselt on hankija kohustatud järgima riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, sh peab hankija tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse ja kohtlema kõiki isikuid võrdselt, mittediskrimineerivalt ning jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud oleks riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. RHS §-s 3 kirjeldatud isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et toetuse saaja ei tohi luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda.

RHS § 3 punkt 2 kohustab toetuse saajat seadma riigihankes piirangud ja kriteeriumid, mis oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. Toetuse saaja sätestatud garantiijärgse hoolduse maksumuse küsimine pakkujatelt ei ole põhjendatud ja asjakohane. See ei ole vastavuses hankelepingu esemega ega ole sellega proportsionaalne, st kohane ega vajalik, sest hankelepingu täitmise tingimused peavad oleks selgelt riigihanke alusdokumentides kirjeldatud ning ei tohi olla vastuolulised. Toetuse saaja on viidanud, et soovib hanke raames osta ka garantiijärgselt hooldust ning laseb sellele ka maksumuse esitada, samas on toetuse saaja hankelepingu projektis välja toonud, et **ostjal on õigus** sõlmida garantiiperioodi järgselt müüjaga hooldusleping pakkumuses toodud tingimustel.

RHS § 3 punkt 3 sätestab riigihanke korraldamise üldpõhimõttena konkurentsi efektiivse arakasutamise põhimõtte. Näiteks on konkurentsi efektiivse arakasutamise põhimõtte kontekstis keelatud hankijal seada piiranguid, mis tarbetult kitsendavad pakkujate ringi. Konkurentsi soodustamine on üks riigihankeõiguse üldpõhimõtte. Seega tuleb riigihankemenetlus korraldada selliselt, et hankijal on võimalik erinevaid pakkumusi võrrelda ja soodsaim pakkumus välja valida objektiivsete kriteeriumide alusel. Ettevõtjate vahel peab tekkima võistlus hankelepingu saamise pärast, mille tulemusena pakuvad ettevõtjad kaupu ja teenuseid hankijale soodsatel tingimustel. Ebaselgete kriteeriumide kaudu võisid pakkujad esitada pakkumuse teise maksumusega, kui oleksid esitanud olukorras, kus lõpliku hankelepingu maksumuse kujunemine oleks olnud läbipaistev. Hetkel ei tea ei pakkujad ega ka toetuse saaja ise, mis kujuneb sõlmitud hankelepingu lõplikuks maksumuseks. Pakkujad soovivad pakkumust esitades teada hankelepingu täitmise tingimusi, olukorras kus ei ole teada, kas ka garantiijärgset hooldust on vaja ka reaalselt pakkuda või ei ole, ei ole pakkujatel võimalik seda teada.

Kehtestatud ebaselge hanketingimus kahjustas konkurentsi. Seejuures ei ole tuvastatav, kas mõni konkreetne huvitatud isik jättis oma pakkumuse ebaselge hanketingimuse tõttu esitamata. Konkurentsi kahjustamist saab tingimuse õigusvastasuse korral eeldada, sest tõsikindlalt ei saa välistada vastupidist.

Tulenevalt eeltoodust on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja ei ole järginud RHS § 98 lõikest 1 tulenevat tingimust ja RHS § 3 punktist 2 ja punktist 3 tulenevaid üldpõhimõtteid ning on seega rikkunud talle pandud kohustust järgida riigihangete seadust. Samuti on toetuse saaja rikkunud meetme määruse § 17 pandud kohustust järgida õigusakte.

2.2.3 Toetuse saaja on tunnistanud riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks ja edukaks

RHS § 114 lg 1 sätestab, et hankija kontrollib kvalifitseeritud pakkujate esitatud või RHS § 52 lõikes 3 sätestatud juhul enne pakkujate kvalifitseerimist ja §-s 113 sätestatud korras avatud pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lg 2 esimese lause kohaselt lükkab hankija pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

Käesoleval juhul ei vastanud edukaks tunnitatud pakkuja Siemens Healthcare Oy Eesti filiaali pakkumuses pakutud seade riigihanke alusdokumentides kehtestatud tehnilisele kirjeldusele. Tehnilise kirjelduse punkt 1.5.11 järgi tuli pakkuda seadet: „*Magnetresonantstomograafi esipaneelil saab nuppude abil muuta tunneli ventilatsiooni taset, tunneli valgustust; alustada, katkestada ja ajutiselt peatada skaneering; liigutada patsiendi laud landmark või „kodu“ ehk „home“ positsiooni; liigutada lauda edasi-tagasi, peatada laua liikumine, laua liikumine skaneerimispositsiooni; magnetresonantstomograafi küljes on laserite sisse-välja lülitamise nupp, landmark nupp.*“. Eduka pakkuja pakkumuses esitatud seadme kirjeldus: „*Gantry Select&GO ekraan võimaldab kõike seda teha. Tunneli valgustust ja ventilatsioonitaset saab muuta. Järjestust saab käivitada ja peatada. Jogwheeli saab kasutada laua liigutamiseks: koju, patsient isotsentris, patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad.*“ Eduka pakkuja seadmel puuduvad patsiendi positsioneerimiseks positsioneerimise laserid, mille asemel on patsiendi positsioneerimiseks 3D kaamerad.

Käesoleval juhul ei vastanud riigihanke alusdokumentides märgitud toote laserite funktsioon hankija enda poolt kehtestatud nõuetele. Arvestades tehnilises kirjelduses fikseeritud spetsifikatsiooni, siis oli pakkumuses toodud seadme spetsifikatsioon lubatust erinev.

Rakendusüksus on seisukohal, et tehnilises kirjelduses ostetavatele toodetele esitatud tingimusi ei ole võimalik sisustada hankedokumendi punktis 6.4 välja toodud samaväärsuse klausliga, sest

toote spetsifikatsioonide puhul ei ole tegemist ühegi nimetatud asjaoluga ehk ostuallika, protsessi, kaubamärgi, patendi, tüübi, päritolu ega tootmisviisiga, millele laieneks samaväärsuse klausel. Seega, kui riigihanke alusdokumentides on toote spetsifikatsioonile seatud kindlad nõuded, saab pakutud toodet lugeda tehnilises kirjelduses nimetatud tootega samaväärseks üksnes siis, kui samaväärse toote spetsifikatsioon on üks-ühele sama tehnilises kirjelduses toodud nõuetega. Vastupidine tõlgendus muudaks tehnilises kirjelduses ostetavate toodete spetsifikatsioonile esitatud nõuded sisutühjaks.

Hankija ei ole käitunud riigihanke läbiviimisel läbipaistvalt ning on tunnistanud vastavaks riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse, luues sellega edukaks tunnistanud pakkujale soodsama olukorra. RHS §-s 3 kirjeldatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et pakkujad teaksid täpselt hanke tingimusi, et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Seadusandja on muuhulgas rõhutanud, et hankemenetlus peab olema läbiviidud selgete ja ühete reeglite alusel, mille järgimine on nii sisu kui vormi poolest tagantjärele tuvastatav. Isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et toetuse saaja ei tohi luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda. Võrdse kohtlemise põhimõtte eeldab, et samadel asjaoludel koheldakse isikuid ühte moodi.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendada.

RHS § 114 lõikele 2 tuginedes oleks hankija pidanud Siemens Healthcare Oy Eesti filiaal pakkumuse tagasi lükkama, kuna see ei vastanud riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustele. Käesolevas juhtumis on hankija tegutsemine võimaldanud olukorra, kus mõni isik oleks võinud samuti esitada antud hankes pakkumuse, kui ta teadnuks, et hankija aktsepteerib hangitavate seadmete osas sellist spetsifikatsiooni, mis ei vasta hanke tehnilises kirjelduses nõutule.

2.3 Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse toetuse vähendamiseks, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. STS § 46 lg 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatud ulatuses.

Vastavalt ühendmääruse § 21 lõikele 1, kui STS § 46 lg 1 kohaselt ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud, kui ühendmääruse 4. peatükis ei ole sätestatud teisiti.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse eelnõu seletuskirja kohaselt ei ole riigihangete rikkumiste korral üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise

korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

2.3.1 Finantskorrektsiooni määr otsuse p-s 2.2.1 kirjeldatud rikkumisele 10%

Otsuse p-s 2.2.1 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22⁸ lg-s 5 toodud asjaolud, mille kohaselt, kui ilmneb §-des 22–22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra 2, 5, 10 või 25 protsenti, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja RHS § 46 lg 3 rikkumine ei olnud üksnes formaalne ja esineb põhjendatud oht, et nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju. Riigihanke alusdokumentidega vastuolus olevate selgituste andmisega on toetuse saaja ebavõrdselt kohelnud neid riigihankest huvitatud ettevõtjaid, kes laadisid riigihangete registrist riigihanke nr 243498 alusdokumendid alla, tutvusid nendega ja jätsid riigihanke juurde registreerumata, sest nad ei olnud võimelised toetuse saajale pakkuma tooteid tehnilises kirjelduses esitatud tingimustel.

Rakendusüksus peab otsuses punktis 2.2.1 kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates põhjendatuks rakendada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Määra rakendamisel on rakendusüksus võtnud arvesse, et riigihankes nr 243498 esitati kokku kaks pakkumust, mis osalesid pakkumuste hindamise etapis. See tähendab, et riigihankes nr 243498 oli tagatud konkurents, mistõttu on põhjendamatult kohaldada kõige rangemat määra.

Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määra, mistõttu otsuse punktis 2.3.1 kirjeldatud rikkumine viitab ühendmääruse § 22³ lg-s 10 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Ühtlasi selgitab seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja antud rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist madalam olema.

2.3.2 Finantskorrektsiooni määr otsuse p-s 2.2.2 kirjeldatud rikkumisele 10 %

Rakendusüksuse hinnangul ei ole otsuse punktis 2.3.2 kirjeldatud RHS-i rikkumise eest proportsionaalne rakendada 25, 50 ega 100 %-list finantskorrektsiooni määra, sest ei ole võimalik tõsikindlalt väita, et etteheidetava rikkumise puudumise korral oleks hanke nr 243498 tulemus olnud teistsugune.

Ei saa välistada, et ebaselged hanketingimused olid põhjuseks, miks antud hankele rohkem pakkumusi ei esitatud. Kuivõrd hanketingimused on kõikidele huvilistele avatud ilma hanke juurde registreerumata, siis ei ole välistatud, et mõni huvitatud isik jättis ebaselgete hanketingimuste tõttu hankes osalemata ja ennast hanke juurde registreerimata.

Rikkumise raskust ja olulisust hinnates on proportsionaalne rakendada 10 %-list finantskorrektsiooni määra. Käesoleval juhul võis mõni hankelepingu täitmisest huvitatud isik loobuda hankes osalemisest ebaselgelt sätestatud nõude tõttu. Seega ei ole teada, milline oleks võinud olla pakkujate ring, sh edukas pakkuja ning tema pakkumuse maksumus ja hankelepingu hind. See omakorda tähendab, et esineb põhjendatud oht, et toetuse saaja seatud ebaselge hanketingimus tõi kaasa rahalise mõju, sest hankelepingu oleks võinud sõlmida teise pakkujaga ja/või teise maksumusega pakkumuse alusel.

Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu otsuse punktis 2.3.2 kirjeldatud rikkumine viitab ühendmääruse § 22³ lg-s 4 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Ühtlasi selgitab seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja antud rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist madalam olema.

2.3.3 Finantskorrektsiooni määr otsuse p-s 2.2.3 kirjeldatud rikkumisele 25 %

Otsuse p-s 2.3.3 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22³ lg-s 5 toodud asjaolud, mille järgi kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui pärast pakkumuste avamist on kohaldatud valesti riigihanke alusdokumentides avaldatud tehnilist kirjeldust. Eeltoodust tulenevalt vähendab rakendusüksus hanke nr 243498 hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 25 protsendi võrra. Kuivõrd ühendmäärus ei näe ette § 22³ lg-s 5 nimetatud aluse esinemise korral 25-protsendilise finantskorrektsiooni määra vähendamise õigust, puudub rakendusüksusel antud juhul kohaldatava finantskorrektsiooni määra osas kaalutusõigus.

Isegi kui finantskorrektsiooni määra suuruse osas esineks antud rikkumise puhul kaalutusõigus, ei saa toetuse saajal tekkida õigustatud ootust, et antud rikkumise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr madalam olema. Kuivõrd toetuse saaja tunnistas RHS § 46 lg 3 rikkumise tõttu vastavaks ja edukaks pakkumuse, mis oleks tulnud RHS § 114 lg 2 esimese lause alusel tagasi lükata, oleksid hanke tulemused võinud olla teistsugused. Toetuse saaja oleks pidanud hankelepingu sõlmima teise pakkujaga ja/või teise pakkumuse (maksumuse) alusel või pidanud korraldama uue hankemenetluse.

Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise ja sellest tingitud RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 25 protsendist veelgi madalam olema.

Samuti selgitab ühendmääruse seletuskiri, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast, mistõttu otsuse punktis 1.3.2 kirjeldatud rikkumine ikkagi ühendmääruse § 22³ lg-s 5 kirjeldatud rikkumise asjaoludele ja 25-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale.

2.3.4 Riigihanke nr 243498 kuludele tervikuna rakendatav finantskorrektsiooni määr

Ühendmääruse § 21 lõike 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra.

Kuna riigihankes nr 243498 on tuvastatud kolm rikkumist, millest p-s 2.3.1 käsitletud rikkumise osas peab rakendusüksus põhjendatuks kohaldada 10-protsendilist, 2.3.2 käsitletud rikkumise osas 10-protsendilist korrektsiooni määra ja p-s 2.3.3 käsitletud rikkumise osas 25-protsendilist korrektsiooni määra, siis rakendatakse riigihanke nr 243498 puhul tervikuna finantskorrektsiooni määra 25% ulatuses.

3. Hangete nr 243498 ja nr 250554 finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 250554 hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu kajastanud tegevuse nr 2 „Psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine ja magnetresonantstomograafi soetamine“ raames kokku summas 356 000 eurot.

Riigihanke nr 250554 seotud kulude jaotus on toodud alljärgnevas tabelis:

Kuludokumendi tunnus	Abikõlblik summa	Rikkumisega seotud summa 5 %
3	65 091,72 eurot	3 254,59 eurot
4	125 280,00 eurot	6 264,00 eurot
5	165 628,28 eurot	8 281,41 eurot
Kokku	356 000,00 eurot	17 800,00 eurot

Toetuse saaja on hanke nr 250554 alusel tekkinud kulusid kajastanud kuluridadel 3-5 kokku summas 356 000 eurot. Lähtuvalt otsuse punktist 1 loeb rakendusüksus kuluridadel 3-5 hankega nr 250554 seotud kuludest mitteabikõlblikuks 17 800 eurot, millest toetus moodustab 17 800 eurot.

Toetuse saaja on riigihanke nr 243498 hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu kajastanud tegevuse nr 2 „Psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine ja magnetresonantstomograafi soetamine“ raames kokku summas 984 000 eurot.

Riigihanke nr 243498 seotud kulude jaotus on toodud alljärgnevas tabelis:

Kuludokumendi tunnus	Abikõlblik summa	Rikkumisega seotud summa 25%
2	984 000 eurot	246 000 eurot

Toetuse saaja on hanke nr 243498 alusel tekkinud kulusid kajastanud kulureal 2 summas 984 000 eurot. Lähtuvalt otsuse punktist 2 loeb rakendusüksus kulureal 2 hanke nr 243498 seotud kuludest mitteabikõlblikuks 246 000 eurot, millest toetus moodustab 246 000 eurot.

Vastavalt STS § 46 lõikele 3 väheneb projekti eelarve vähendatava toetuse ulatuses vastavalt taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile, mistõttu muudab rakendusüksus projekti osas tervise- ja tööministri 14.06.2021 käskkirjaga nr 7 kinnitatud lisa „Haiglavõrgu arengukava haiglate infrastruktuuri investeringud“ toetuse andmise tingimused resolutsiooni ning vähendab mitteabikõlbliku summa ulatuses projekti eelarvet.

4. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lõikest 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 04.07.2023 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt 18.07.2023.

Toetuse saaja esitas oma seisukoha finantskorrektsiooni otsuse eelnõu kohta 18.07.2023, milles palus hankelepingutele finantskorrektsiooni mitte kohaldada.

4.1 Lühem tähtaeg pakkumuste esitamiseks

Toetuse saaja toob välja, et korraldas hankemenetluse teadmiseiga, et ehitustööde eeldatav maksumus on 100 000 eurot ehk alla riigihanke piirmäära.

Rakendusüksus jääb otsuse punktis 1.3 välja toodud seisukoha juurde. Lisaks eelnevalt esitatud seisukohtadele peab rakendusüksus vajalikuks selgitada, et madalaim maksumus oli 338 635 eurot + km. Sellest tulenevalt nähtub, et hankija on eeldatava maksumuse seadnud turuolukorda arvestamata ja turu uuringut läbi viimata. Hankemenetluse liigi valiku puhul ei saa hankija oma suva järgi eeldatavat maksumust määrata, vaid peab selle määrama vastavalt turuolukorrale. Kuna kõik pakkumused, mis esitati olid üle kolme korra kõrgemad kui eeldatav maksumus, ei saa rakendusüksus lugeda hankija seatud eeldatavat maksumust korrektseks.

4.2 Selgitusega riigihanke alusdokumentide muutmine

Toetuse saaja väidab, et pakkujate soovis ainult kinnitust, et parema lahenduse pakkumine on aktsepteeritav ehk tegemist ei olnud hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse muutmisega.

Rakendusüksus toetuse saaja väitega nõustuda ei saa. Tehnilise kirjelduse punkt 1.5.11 järgi tuli pakkuda seadet: „*Magnetresonantstomograafi esipaneelil saab nuppude abil muuta tunneli ventilatsiooni taset, tunneli valgustatust; alustada, katkestada ja ajutiselt peatada skaneering; liigutada patsiendi laud landmark või 4 „kodu“ ehk „home“ positsiooni; liigutada lauda edasi-tagasi, peatada laua liikumine, laua liikumine skaneerimispositsiooni; magnetresonantstomograafi küljes on laserite sisse-välja lülitamise nupp, landmark nupp.*“. Tehniline kirjeldus lubab seega pakkuda seadet, millel on olemas laserite sisse-välja lülitamise nupp ehk seade peab kasutama patsiendi positsioneerimiseks lasereid. Pakutud seadmel oli laserite asemel 3D kaamera, mis võib küll olla täpsem ja toetuse saajale sobilikum, kuid tehnilisele kirjeldusele antud seade ei vasta. Lubades 3D kaameratega patsiendi positsioneerimist, oleks olnud vajalik muuta seda ka tehnilise kirjelduse punktis 1.5.11. Kuna toetuse saaja muutis selgitustega tehnilist kirjeldust, ei vasta ka edukaks tunnustatud pakkumus tehnilisele kirjeldusele.

4.3 Ebaselged hanketingimused

Toetuse saaja on lisaks selgitanud, et juhul, kui haigla meditsiinitehnika insener suudab ise seadet hooldada, siis täiendavat hooldust ei tellita ja jääb ainult kaughaldus. Kui haigla meditsiinitehnika insenerid ei saa uue MRT seadme hooldamisega hakkama siis tellitakse ka garantiijärgne hooldus ehk ei saa väita, et hankijal puudub soov tellida garantiijärgne hooldus.

Kõik hanke tingimused peavad olema sõnastatud selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt. Hanke läbipaistvus soodustab ausat konkurentsi, tagab lepingupartneri valiku erapooletuse ning aitab välistada seda, et hankes tehakse meelevaldseid eelistusi. Hanke käigus avaldatud vastuolulised või ebaselged hanketingimused (sh lepingutingimused) rikuvad seda nõuet. Tingimused peavad olema omavahel kooskõlas ja täiendama üksteist, mitte olema omavahel vastuolus. Sellised tingimused ei ole läbipaistvad kuna ei ole mõistetav, mida nende alusel teha võib ja mida mitte, milliseks saab kujuneda lepingu täitmine. Läbipaistvus tagab, et pakkujatel on võimalik lähtuda

ühtsetest alustest. Hankedokumendis peab sätestama kõik vajalikud nõuded piisava detailsusega ja nendest nõuetest rangelt hanget läbi viies, lepingut sõlmides ja lepingut täites kinni pidama.

4.4 Põhiseaduslikkuse järelevalve

Toetuse saaja viitab ka õiguskantsleri arvamusele Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2, kus vaagitakse finantskorrektsioonide aluseks oleva ühendmääruse ühe rakendussätte põhiseaduspärasust. Toetuse saaja on seisukohal, et kuna ühendmäärus tervikuna on põhiseadusega vastuolus, siis puudub ka alus finantskorrektsiooni tegemiseks.

Käesoleva otsuse tegemise hetkeks jõustunud Riigikohtu 28.06.2023 otsusele nr 5-23-2 tuginedes ei nõustu rakendusüksus toetuse saaja väitega. Riigikohus ei nõustunud õiguskantsleri arvamusega ning jäi seisukohale, et ühendmäärus ei ole tervikuna kehtetu ning finantskorrektsioonide tegemine on õiguspärane. Riigikohus leidis järgmist: „EL riigihanke reegleid rikkunud toetuse saajal tekkiv kohustus saadud toetus osaliselt tagasi maksta on eripärane avalik-õiguslik kohustus, millele laienevad seda eripära arvestavad nõuded. Tegemist on alusetult saadud soodustuse tagastamisega. Toetuste andmise ja kasutamise üksikasjad on suures ulatuses määratud kindlaks seadusandja volitusnormide alusel antud määrustega, mistõttu on asjakohane, et ka toetuste tagasinõudmise üksikasjad reguleeritakse määruse tasandil. Finantskorrektsiooni kohaldamise eesmärk ei ole õigusrikkuja karistamine, vaid alusetult saadu 5-23-2 tagasinõudmine.“

Riigikohus viitas üksnes rakendusüksuse kohustusele kohaldada finantskorrektsioonide tegemisel õiget ühendmääruse redaktsiooni, mida rakendusüks käesolevaga ka teinud on.

Kokkuvõttes leiab rakendusüksus, et toetuse saaja selgitused ei muuda riigihanke nr 243498 ja riigihanke nr 250554 esineva RHS-i rikkumise asjaolusid ja ei anna alust finantskorrektsiooni tegemisest loobumiseks.

5. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti "SA Kuressaare Haigla psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine, magnetresonantstomograafi soetamine ja vastavate ruumide väljaehitamine" raames mitteabikõlblikuks kuluks 263 800 eurot, millest toetus moodustab 263 800 eurot;
2. vähendada kuluridadel nr 3-5 kulusid hankega nr 250554 seotud abikõlblikke kulusid 5 % võrra ja kulureal 2 kulusid hankega nr 243498 seotud abikõlblikke kulusid 25 % võrra;
3. vähendada järgnevates kuludokumentides käesoleva otsuse punkti 1 ja 2 alusel hankega nr 250554 hüvitamiseks esitatud kulusid 5 % võrra ja hankega nr 243298 hüvitamiseks esitatud kulusid 25 % võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.
4. Muuta tervise- ja töministri 14.06.2021 käskkirjaga nr 7 kinnitatud lisa „Haiglavõrgu arengukava haiglate infrastruktuuri investeringud“ toetuse andmise tingimused punkti 1.2.4 alljärgnevalt:
„1.2.4. Projekt nr 5: SA Kuressaare Haigla psühhiaatriaosakonna rekonstrueerimine, magnetresonantstomograafi soetamine ja vastavate ruumide väljaehitamine ELi toetuse summa (REACT-EU ERF) 1 076 200 eurot.“.

Käesoleva otsuse peale on õigus esitada STS § 51 ja HMS § 71 ja § 75 kohaselt vaie Riigi Tugiteenuste Keskusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai otsusest teada või oleks pidanud teada saama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
osakonnajuhataja

Koostaja: Ketlyn Pass
663 1914
ketlyn.pass@rtk.ee